

HAYAT

AYDA BİR ÇIKAR FİKİR ve EDEBİYAT MECMUASI

YENİ TERTİP: № 1. İKİNCİ KÂHUN 1930

*Yapanlar, doğuranlar, yaradanlar
yalnız nikbinler, idealistlerdir.
Bedbinler doğuramaz, hayatı idame
edemez, Tarihi yoğuramaz.*

MÜNDERECAT

1 — Başlangıç. 2 — Osmanlı devrinin tarihi. 3 — Fatih ve Namık Kemal. 4 — Tanzimattan cumhuriyete. 5 — Napoléon Bonapart ve Göthe. 6 — Bey Efendiler (Hikâye). 7 — Münekkidin vazifesi. 8 — Beynelmîl Darülfünunlular mahallesi. 9 — İyi bir Berehmenin hikâyesi. 10 — Harf inkılâbımız ve istenoğrafi ihtiyacı. 11 — Copula, mevcut olmak fili. 12 — İktisadî bir mütearife. 13 — İnkılâp ve biz kadınlar. 14 Arapça ve farisîden aldığımız kelimeler hakkında tedkikat. 15 Kitabiyat (Fuzulî) 16 — Faal nüfus istatistiği.

İdare eden: CELÂL NURİ

İSTANBUL, DEVLET MATBAASI

NUSHASI: 20 K.

ğil midir ki kendisi ile bu kadar münasebette bulunduğumuz (Venedik) in ismi almanca dan türkçeye geçmiştir. Almancası: Venedig; italyancası Venezia.

H.

Kitabiyat

Fuzuli -5 cilt. Müellifi Kevork Terzibaşıyan

Idaremize Ermeni katolik başpapazı Kevork Terzibaşıyan Efendinin Fuzuliye dair (ermenice) yazdığı beş ciltlik eserin ikisini getirdiler. Tuhaftır: Türkiye'de yaşayan unsurlar içinde edebiyatımızla en ziyade uğraşanlar Ermenilerdir.

Terzibaşıyan Ef. geçen sene ölmüş. Verese si eserinin basılmasına devam ediyorlar. Eseri okuttuk. Kısaca mündericâtından bahsetmeden evvel müellifinin kimliğini anlatalım: Terzibaşıyan Roma ilâhiyat fakültesi doktorlarındandır. Hayatını edebiyata hasretmiş. Kendisi Ankaralı olduğundan ana dili türkçe imiş, arabî, farisî ve samî dilleri de öğrenmiş, "Fuzuli" sini yirmi senede yazmış.

Ifadeye nazaran böyle büyücek ve toplu bir eseri meydana koyabilmek için edebiyatımız tarihi ile çokça uğraşmış.

Eseri okuttuğumuz zatın ifadesine göre bu nesir pek heyecanlı ve canlıdır. Müellif, iptida, Fuzulinin leh ve aleyhinde herne yapılmış ise toplamış, tenkit etmiş. Bu bapta Süleyman Nazif, Abdülhak Hâmit, Celâl Nuri, Köprülüoğlu Fuat Beylerin ve sair muharrirlerin Fuzuliye dair fikirlerini münakaşa ediyor.

Bir aralık Fuzulinin milliyeti hakkında ortaya atılan iddiaları uzun uzadıya muhakeme edip Fuzulinin türklüğüne hükmediyor; ve hatta buna kat'iyen ispat edecek deliller serdediyor .

Müellif Fuzuliyi tefsire de koyulmuştur. Terzibaşıyan Fuzuliyi muasırları (çağdaşları) bütün türk ve garp şair ve edipleri ile de mukayese etmektedir. Çıkardığı netice millî şairimizin hepsinden yüce olmasıdır.

Şifahî bir icmalle elbette eser hakkında bir intikada girişemeyiz. Terzibaşıyan Ef. kitabını türkçe yazmalı ve bizi tercüme külfetinden kurtarmalı idi. Ermeniler içinde türkçe kuvvetli kalem sahipleri yok değil!

Sakız Ohannes Paşa, Portokal Mikail Paşa, Ali şehbaz Ef. gibi... Terziyan Ef. nin türkçe yazısını gördük. Tanzimat ediplerinin üslûbunda türkçeyi (yahut osmanlıca) bir üstat gibi yazıyor.

Eseri mademki tenkit edemeyeceğiz, bari, başlıca muhteviyatından bahsedelim: Fuzulinin muhiti, hayatında iki hâdis, edebî meziyeti ve eserleri, dili ve vezni, Fuzuli ve sair türk şairleri, Fuzuli ve Petracca, Fuzulinin felsefesi, aşkı şarabı, vedanamesi, Fuzulinin dini ve akideleri ve bu münasebetle islâmiyet hakkında uzun bir istitrat ve saire.

Öyle anlıyoruz ki eser sathı değildir, uzun bir tettebbü mahsulüdür. Gene zannediyoruz ki müellifi de Fuzuliyi anlayacak bir kıbalde imiş.

Terzibaşıyan, milletimizin edebiyat ve bediiyatta yaratıcı kuvvetlerinden bahsediyormuş. Bu yaratıcı kabiliyet, Mustafa Kemali de vücade getirmişti. Birinci cildin 48 inci sahifesinden: "...Kıskanç düşmanlarının tezvirleri neticesinde gözden düşen, unutilan, ekmek parçasına muhtaç olan Fuzuli insanların ve asırların haksızlıklarına galip gelerek, bizzat dediği gibi dehanın irişilmiyecek bir cesareti ile edebî harabeleri tamire muvaffak oldu:

« Tamiri haraba talibim ben,
« İnşaallah ki galibim ben.

... Gazi Hazretlerine kelâmını nakille son padişahın, bütün bir düşmanlar zümresinin husumetine uğrayan sevgili reisicümhurumuzun da vatanın, milletin harabelerini nasıl tamire muvaffak olduğunu naklediyor ve Fuzulinin yukardaki beytini bu sadette tekrar ediyor.
